

Kevään 2016 toimialojen näkymät

Uusiutuva energia

2.6.2016

Uusiutuvien osuus jo 40 prosenttia, aurinkosähkön ja tuulivoiman rakentaminen kiihtyy yhä

Vuonna 2015 uusiutuvan energian osuus on noussut noin 40 prosenttiin. Tämä energian loppukulutuksesta laskettu kertymä on Suomessa noin viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin kokonaisenergiankulutuksesta laskettu osuus, joka oli 35 % vuonna 2015. Näin 38 prosentin käyttöosuuden EU-tavoite on ylitetty jo kahtena peräkkäisenä vuotena.

Tuulivoima-alan investoinnit nousevat miljardiin euroon tänä vuonna. Tämä tarkoittaa noin 750 megawatin (MW) uuden kapasiteetin rakentamista. Vuoden 2016 lopussa tuulivoimakapasiteetti yltää 1750 MW nimellistehon tasolle.

Puunkäytön lisäys metsäteollisuuden investointipäätösten johdosta on 10 miljoonaa kuutiometriä. Tämä lisää aktiivisuutta ja työllisyyttä puun hankinnassa jo kuluvana vuonna. Metsä Groupin Äänekosken biotuotetehtaan (Metsä Fibre Oy) valmiina on nyt noin 45 prosenttia ja rakentamisesta noin 60 prosenttia. Työ on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja valmius biotuotetehtaan koekäytön aloittamiseen on ensi keväänä. Samoin Turun Seudun Energian (TSE) Naantalin monipolttoainelaitoksen osalta rakentamistyö on jo edennyt harjakorkeuteen. Näiden kahden puuenergian käyttöä ja hankintaa merkittävästi edistävän investoinnin yhteisarvo on 1,5 miljardia.

Äänekosken biotuotetehdas on valmistuessaan vuonna 2017 sekä merkittävä energian tuottaja että puun käyttäjä. Äänekoskelle kuljetetaan kuorma-autoilla 5 miljoonaa kuutiota puuta ja haketta enintään 150 kilometrin etäisyydeltä, ja 1,5 miljoonaa kuutiota puuta saapuu vielä kauem-paa rautateitse. Tuotannossa syntyneestä kuoresta (1,2 TWh polttoaineteho) noin puolet kaasutetaan tehtaan polttoaineeksi ja loput (0,65 TWh) myydään biopolttoaineena markkinoille. Biotuotetehtaan sähköomavaraisuus on 240 prosenttia. Tehdas tuottaa 2,5 prosenttia Suomen koko sähköntuotannosta (noin 1,8 TWh). Tästä markkinoille myydään noin 1,05 TWh.

Nostetta uusiutuvan energian käytölle ja kulutukselle tiedossa

Lukuisia muitakin puuraaka-aineisiin perustuvia uusien laitosten rakentamissuunnitelmia on pohdinnassa eri tahoilla Suomea. Helsingin kaupunki etsii edelleen eri vaihtoehtoja energiahuoltonsa järjestämiseksi. Fennpulp Oy suunnittelee MTK:n avustamana Kuopioon 1,4 miljardin euron sellutehdasta, jonka olisi tarkoitus valmistua vuonna 2020. Samoin Kemijärvelle puuhataan vielä nimettömänä pysyttelevän tahon toimesta aivan vastaavanlaista sellutehdasta. Sellua, energiaa sekä bioraaka-aineita tuottava tehdas maksaisi 700–800 miljoonaa euroa.

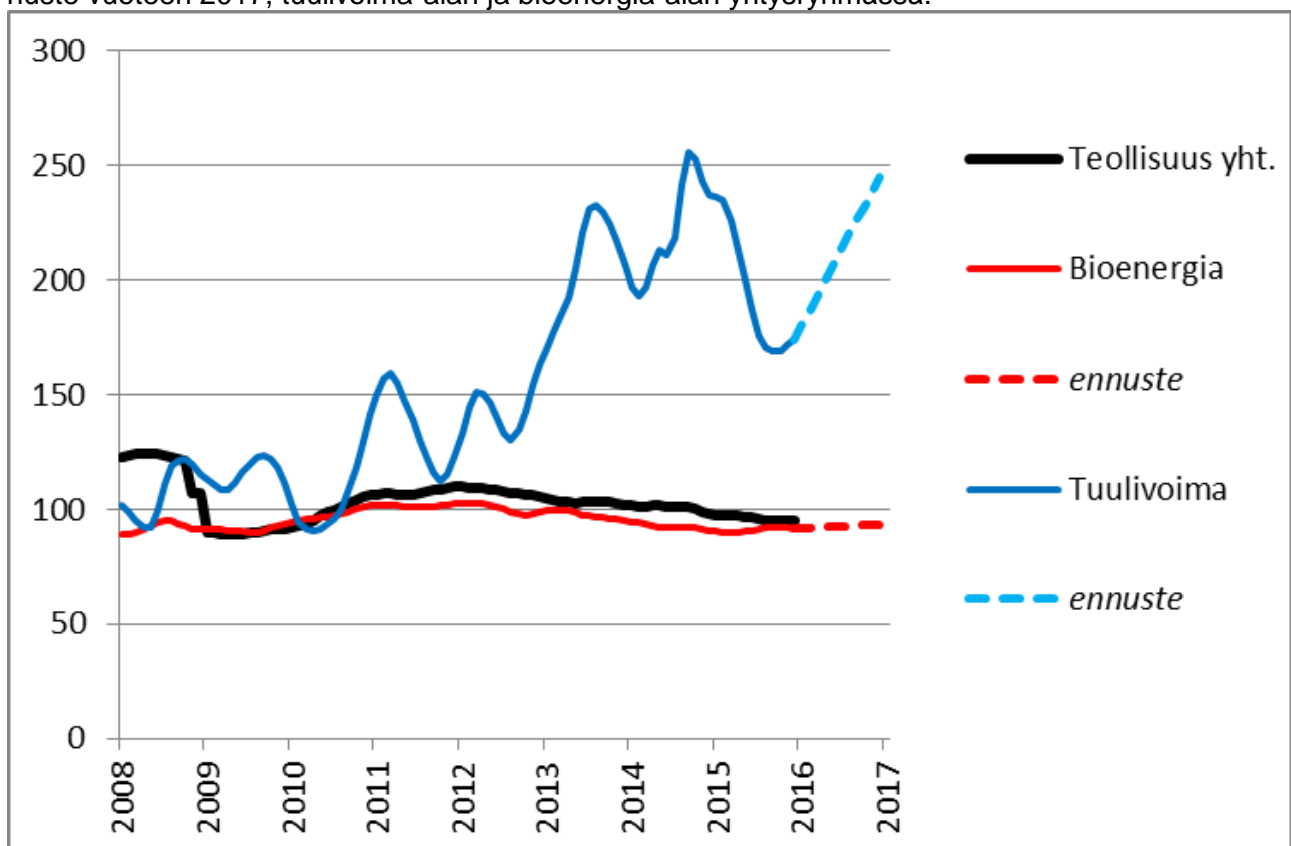
Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön jo päättyneeseen kärkihaun hakuun jätettiin yhteensä 54 hakemusta. Näiden investointien yhteenlaskettu arvo oli 3,4 miljardia euroa. Liikenteen kehittyneitä biopolttoainehankkeita näistä oli 17 kappaletta, sähkön ja lämmöntuotannon uusia ratkaisuja

13 ja uuden teknologian hankkeita yhteensä 25 kappaletta. Nämä kaikki tulevaisuudensuunnitelmat saavat aikaan nostetta uusiutuvan energian käytölle ja kulutukselle tulevina vuosina. Uusiutuvan energian tuotannosta on edelleen noin 80 prosenttia peräisin puuraaka-aineesta. Tulevat energialaitosinvestoinnit varmistavat tuon tason pysyvän korkealla. Hallitus valmistelee vuoteen 2030 tähtäävää energia- ja ilmastostrategiaa, jossa linjataan myös uusiutuvan energian lisäämisen edellyttämiä politiikkatoimia. Strategia valmistuu vuoden 2016 lopulla.

Energia-alalla on meneillään murros. Maailmalla pääomat vaihtavat suuntaa fossiilisista uusiutuihin ja uuden teknologian kehitys kiihdyttää vauhtia. Uusiutuvan energiantuotannon lisäksi energian varastointi ja erilaiset energiatehokkuusratkaisut ovat kehitystyön keskiössä. Näköpiirissä onkin globaali rakenteellinen muutos etenkin sähkön tuotannon osalta; siirrytään tuotantomuotoihin, joiden muuttuvat kustannukset ovat erittäin alhaiset. Tämä johtuu siitä, ettei näillä tuotantomuodoilla ole erillistä polttoainekustannusta. Maailman sähköntuotannon investoinneista puolet suunnattiin aurinkoenergiaan vuonna 2015.

Myös Suomessa aurinkoenergian investointien näkymät paranevat kaiken aikaa ja uusia investointihankkeita on virinnyt nopealla tahdilla etenkin teknologian hinnan halpenemisen myötä. Vuoden 2015 alusta alkaen aurinkosähköhankkeita on rahoitettu energiatuella 152 kappaletta. Investointien yhteismäärä on ollut noin 20 miljoonaa euroa ja myönnetty tuki yhteensä 5,6 miljoonaa euroa. Näiden hankkeiden yhteenlaskettu nimellisteho on noin 13 MW. Keskihinta on ollut 1,4 €/Wp. Pääosa aurinkosähköinvestoinneista perustuu yrityksen oman energiankäytön katamiseen ja ostoenergian korvaamiseen. Sähkön markkinahinta on edelleen pysytellyt poikkeuksellisen alhaisella tasolla (25–30 €/MWh).

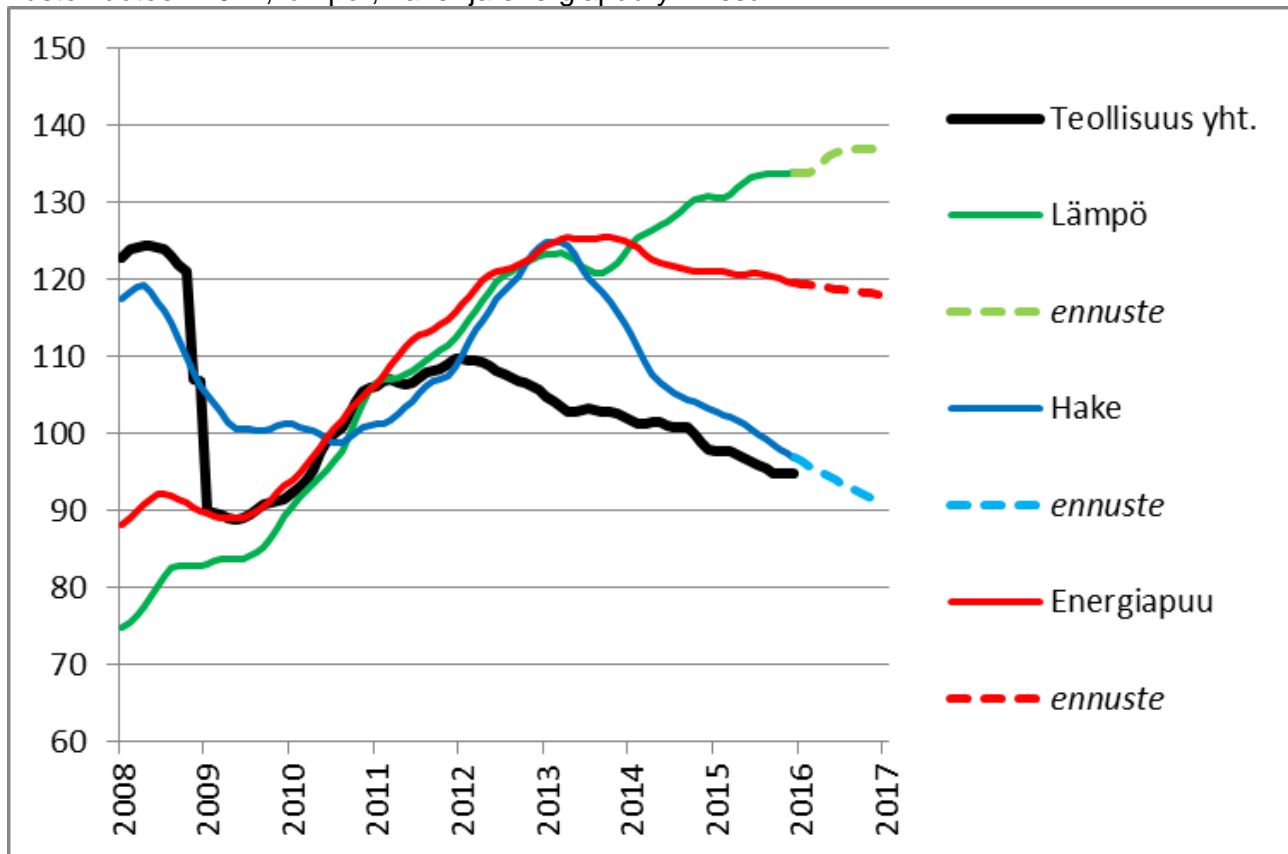
Kuvio 1. Liiketoiminnan kuukausikuvaaja uusiutuvan energian alalla vuosina 2008–2016 ja ennuste vuoteen 2017, tuulivoima-alan ja bioenergia-alan yritysryhmässä.

Lähde: Tilastokeskus

Tuulivoima-alalla liikevaihto on edelleen jyrkässä kasvussa vuoden 2016 uusinvestoinneista ja kapasiteetin merkittävästä kasvusta johtuen. Kehitys jatkuu samansuuntaisena myös tulevana vuonna, kun uusia voimaloita rakennetaan arviolta 750 MW nimellistehon edestä. Liikevaihtokäyrän tavallista syvempi notkahdus alkuvuodesta 2016 johtuu sähkön syöttötariffin määrän (-20 %) alenemisesta ja tavanomaista heikommista tuulioloista alkukevään aikana.

Kuvio 2. Liiketoiminnan kuukausikuvaaja uusiutuvan energian alalla vuosina 2008–2016 ja ennuste vuoteen 2017, lämpö-, hake- ja energiapuuryhmissä.

Lähde: Tilastokeskus

Uusiutuvan energian alan yritysryhmistä lämpöyrittäjien vuodesta 2008 lähtien jatkunut liikevaihdon kasvu taittui hieman myös lämmityskaudella 2015/2016. Tämä johtui edelleen poikkeuksellisen lämpimistä sääolosuhteista lämmityskaudella. Lisäksi hakeyrittäjien ja energiapuun korjuussa toimivien yritysten taloudellinen tilanne on kiristynyt edelleen. Erityisesti hakeyrittäjien liikevaihtokäyrä on taittunut jyrkästi alamäeksi. Vanhat hakevarastot, kolme peräkkäistä lauhaa talvea ja sähkön alhaisesta hinnasta johtuva CHP-laitosten sähköntuotannon kannattomuus ovat laskeneet hakkeen kysyntää ja samalla yritysten liikevaihtoa, sekä koetelleet hakeyrittäjien maksuvalmiutta kovalla kädellä kuluneella lämmityskaudella. Hakkeen käyttö on laskenut kahdena peräkkäisenä vuotena yhteensä kahdeksan prosenttia. Huippuvuoden 8,7 miljoonasta kuutiometristä on laskettu kahdeksan miljoonan tasolle.

Lisätiedot:

toimialapäällikkö Markku Alm, Varsinais-Suomen ELY-keskus, puh. 0400 864 945, markku.alm@ely-keskus.fi
kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, TEM, puh. 050 040 5459, esa.tikkanen@tem.fi